

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : D3/Ş.Y.-99/7 (Menfi Tespit/Muafiyet)

Karar Sayısı : 99-48/526-331

Karar Tarihi : 19.10.1999

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

İl. Başkan : Dr. Kemal EROL

Üyeler : M. Zeki UZUN, Sadık KUTLU, İsmet CANTÜRK, Nejdet KARACEHENNEM, R.Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR, Murat GENCER

B- RAPORTÖRLER : Şefkat YÜKSEL, Burak BÜYÜKKUŞOĞLU

C- BAŞVURUDA BULUNAN: İstanbul Giyim Sanayi Ticaret A.Ş.

**D- TARAFLAR: - İstanbul Giyim Sanayi Ticaret A.Ş.
Londra Asfaltı, Cihangir Mah., Avcılar/İSTANBUL
- Bayi ve "corner"ları**

E- DOSYA KONUSU: İstanbul Giyim Sanayi Ticaret A.Ş. ile bayileri ve "corner"ları arasındaki bayilik sözleşmesine menfi tesbit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talebi.

F- DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 28.4.1999 tarih, 1302 sayı ve 5.8.1999 tarih, 2540 sayı ile giren bildirim üzerine; 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 5 ve 8. maddeleri ile 1997/4 sayılı Tek Elden Satın Alma Grup Muafiyeti Tebliği'nin ilgili hükümleri uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 28.9.1999 tarih, D3/Ş.Y.-99/7 sayılı Menfi Tesbit/Muafiyet Ön İnceleme Raporu 29.9.1999 tarih, REK.0.07.00.00/96 sayılı Başkanlık önergesi ile 99-45 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve "corner"ların statüsünün değerlendirilmesine ilişkin ek bir çalışma yapılarak Kurul gündemine getirilmesine oy birliği ile karar verilmiştir.

Raportörler tarafından hazırlanan ek çalışmayı içeren D3/Ş.Y.-99/7-EK sayılı rapor 18.10.1999 tarih ve REK.0.07.00.00/97 sayılı Başkanlık Önergesi ile 99-48 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İstanbul Giyim Sanayi Ticaret A.Ş.'nin bayileri ile yapmış olduğu Bayilik Sözleşmesinin maddelerinin, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırı hükümler içermesi nedeniyle, İstanbul Giyim Sanayi Ticaret A.Ş.'nin menfi tespit belgesi verilmesi talebinin reddedilmesi,

söz konusu şirketin bayileriyle imzaladığı sözleşmenin 5. maddesinde yer verilen yeniden satış fiyatının belirlenmesine ilişkin hükmün düzeltilmesi ya da tamamıyla sözleşmeden çıkarılması halinde değiştirilen sözleşmenin imzalı, onaylı, doldurulmuş bir örneğiyle bu sözleşmenin bütün bayilerle aynı hükümlerle yapıldığına dair bir açıklama ilave edilerek Kurumumuz adresine gönderilmesi halinde 1997/4 sayılı Tek Elden Satın Alma Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup

muafiyetinden yararlanabileceği, aksi takdirde 4054 sayılı Kanun'un 56. maddesi gereğince sözleşmenin geçersiz sayılması,

İstanbul Giyim Sanayi Ticaret A.Ş.'nin "corner"larıyla yapmış olduğu ve Bayilik Sözleşmesi ile aynı sözleşme olduğu bildirilen sözleşmelerin 5. maddesinin bir üst paragrafta da belirtildiği şekilde düzenlenmesi halinde, "corner" uygulamalarının, rekabeti sınırlayıcı olmaktan çok rekabeti arttırıcı bir etki doğurması ayrıca İstanbul Giyim Sanayi Ticaret A.Ş. ile "corner"ların bulunduğu mağaza sahipleriyle düzenlenen sözleşmelerde yer alan hükümlerin (fiat tespitinin bulunduğu 5. madde hariç) 1997/4 sayılı Tebliğ ile uyumluluk göstermesi sebebiyle anılan sözleşmelerin 1997/4 sayılı Tebliğ kapsamında değerlendirilebileceği, aksi takdirde bu sözleşmelerin de 4054 sayılı Kanun'un 56. maddesi gereğince geçersiz sayılması,

öte yandan, 1997/2 sayılı Tebliğ ile öngörülen bildirim yükümlülüğü yerine getirilmeyerek süresi içinde bildirimde bulunulmamasından ötürü İstanbul Giyim Sanayi Ticaret A.Ş.'ye Kanun'un 16. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince para cezası uygulanması

gerektiği düşünülmektedir.

H- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

1. İlgili Pazar

Ürün Pazarı: İlgili ürün pazarı, belirli bir ürün ve onunla yüksek ikame edilebilirliği olan ürünlerden oluşmaktadır. Bu pazarı belirlerken ürünün fiziksel ve teknik özellikleri, fiyat, tüketici tercihleri gibi kıstaslar gözönünde bulundurulmalıdır. Bir malın diğer bir malla aynı pazarda sayılabilmesi için bu iki ürünün tüketicinin gözünde nitelikleri, kullanım amaçları ve fiyatları açısından benzer olması gerekmektedir.

İstanbul Giyim Sanayi Ticaret A.Ş., erkek takım elbise, ceket, pantolon, palto, pardesü, mont, kaban ve gömlek üretip satmaktadır.

İlgili ürün pazarını belirlerken sadece ürünün talep boyutu ele alınıp yüksek ikame edilebilirliği olan ürünlerin aynı pazara alınması, ürünün arz esnekliği dikkate alınmadığı için eksik bir yaklaşım olacaktır. Erkek ve kadın hazır giyimi arasında talep ikamesi her ne kadar düşük olsa da, arz ikamesi yüksektir. Bunların herhangi birinde üretim yapan bir firma üretimini rahatlıkla ve kısa sürede diğerine kaydırabilir. Piyasada hazır giyim alanında hizmet veren birçok firma iki alanda da üretim yapmaktadır. Bu gelinen noktada ilgili ürün pazarının erkek hazır giyim ürünleri pazarı olarak belirlenmesinin ürünün arz ikamesi dikkate alınmadığı için yanlış olacağı kanaatine varılarak ilgili ürün pazarı hazır giyim ürünleri pazarı olarak tesbit edilmiştir.

İlgili coğrafi pazar; firmanın ürünlerinde taşıma maliyetlerinin çok yüksek olmaması, ürünlerin bozulma riskinin bulunmaması ve dağıtımın bayilik ve "corner"lık usulüyle etkin bir şekilde yapılması nedeniyle Türkiye Cumhuriyeti sınırları olarak ele alınmıştır.

2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

İstanbul Giyim Sanayi Ticaret A.Ş. tarafından yapılan başvuruda, bayileri ve "corner"ları ile akdettiği satıcılık sözleşmesine menfi tespit belgesi verilmesi

talebinde bulunulmuş ve bu talebin reddedilmesi durumunda, başvurunun muafiyet bildirimini olarak değerlendirilmesi istenilmiştir.

2.1. Menfi Tespit Belgesi Verilmesi Talebinin Değerlendirilmesi

4054 sayılı Kanun'un 8. maddesinde; menfi tespit belgesinin aynı Kanun'un 4, 6 ve 7. maddelerini ihlal etmeyen anlaşmalar için verilebileceği hükmüne yer verilmiştir.

İstanbul Giyim Sanayi Ticaret A.Ş.'nin hem bayileri hem de "corner"ları ile tek tip sözleşme imzaladığı, sözleşme hükümlerinin birebir aynı olduğu dosya mevcudu bilgi ve belgeden anlaşılmaktadır. Dolayısıyla "Bayilik Sözleşmesi" ifadesi her iki sözleşmeyi de içermektedir.

Bayilik Sözleşmesi'nin

- "Konu" başlıklı 1. maddesi ikinci paragrafının "Bayi mağazasında yalnızca şirketten aldığı malları satmayı peşinen kabul ve taahüt eder",
- "Bayi Ünvanı ve Sorumluluğu" başlıklı 2(c) maddesinin "Bayi şirketin uygun gördüğü mahalde şirketçe istenilen özelliklere sahip mağazayı temin edip, şirketin uygun gördüğü standart dekorasyonu uygulamak zorundadır.",
- 2(g) maddesinin "Bayi şirketçe izin verilen mallar dışında başka firmalardan satın aldığı malları mağazada satamaz.",
- "Emteaların Perakende Satış Fiyatı" başlıklı 5. maddesinin "Bayi tarafından satılacak emteanın perakende satış fiyatları şirketçe tespit edilir ve emtea etiketleri üzerinde gösterilir. Bayi bu fiyatların altında ve üzerinde değişik fiyatlar uygulayarak satış yapmamayı kabul ve taahhüt eder. Şu kadar ki şirket emteanın perakende satış fiyatlarından günün ekonomik şartları ve sezon sonu indirimleri nedeniyle değişiklikler yapabilir. Bu değişiklikler Şirket'çe Bayi'e değişik fiyatların uygulanacağı tarihten en az on gün önce bildirilir ve Bayi buna uymayı şimdiden taahhüt eder"

şeklindeki hükümlerinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırılık oluşturması nedeniyle, İstanbul Giyim Sanayi Ticaret A.Ş.'nin bayileri ve "corner"ları ile yaptığı sözleşmelere menfi tespit belgesi verilmesinin mümkün olmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

2.2. Bildirimin Grup Muafiyeti Tebliği Açısından Değerlendirilmesi

İstanbul Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile bayileri arasında imzalanan sözleşmelerin, bayinin anlaşma konusu malları yalnız sağlayıcı firmadan almayı taahhüt ettiği "Konu" başlıklı 1. maddesi, 1997/4 sayılı Tek Elden Satın Alma Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin "Kapsam" başlıklı 2. maddesinin "Birisini yeniden satıcı ve diğeri sağlayıcı olmak üzere, yalnız iki teşebbüsün taraf olduğu ve anlaşmada belirtilen malları yeniden satmak amacıyla sadece sağlayıcıdan veya onunla bağlantılı bir teşebbüsten ya da sağlayıcının mallarını satma görevini verdiği başka bir teşebbüsten satın alma konusunda yapılan anlaşmalar" hükmü çerçevesinde değerlendirildiğinde, söz konusu sözleşmelerin tekelden satın alma anlaşması niteliğinde olduğu anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan İstanbul Giyim Sanayi Ticaret A.Ş.'nin "corner"lar ile imzaladığı sözleşmelerin 1. maddesi de, yukarıda yer verilen madde hükmü ile aynı içeriktedir.

"Corner" olarak tabir edilen yerler, bir firmanın bayiliğinden farklıdır; bu satış şeklinde, çeşitli ürünlerin satıldığı bir mağazanın bir köşesinin veya bir reyonunun belirli bir markaya ayrılması söz konusudur. Bu şekilde satış yapılan mağazalarda, "corner"da satılan ürünlerle rekabet halinde olan ürünler de satılabilmektedir.

1997/4 sayılı Tebliğ'in yukarıda ifade edilen Kapsam başlıklı 2. maddesi ve aynı Tebliğ'in 3/1. maddesinin yeniden satıcıya "anlaşma konusu mallarla rekabet halindeki malları üretmeme veya dağıtmama yükümlülüğü..." nün yüklenebilmesine ilişkin (b) bendi ile birlikte dikkate alındığında; anlaşmada belirtilen malların yalnızca sağlayıcıdan alınabilmesine karşılık, diğer ürünlerin başka sağlayıcılardan temininin mümkün olabildiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla sözleşmede rakip malların satışını yasaklayan herhangi bir hükme yer verilmemesi ya da mevcut anlaşmada olduğu gibi "corner" mağazalarında bu hükmün uygulanmaması durumunda, yeniden satıcı bu malları satabilecektir. Bu nedenle "corner"lar ile imzalanan sözleşmeler de tek elden satın alma anlaşması niteliğindedir.

Bu çerçevede; bayiler ve "corner"larla imzalanan sözleşmeler, tek elden satın alma anlaşmalarının 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulma koşullarını belirleyen 1997/4 sayılı Tebliğ'e uygunluk açısından incelenmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda, bildirim konusu sözleşmenin "Emteaların Perakende Satış Fiyatı" başlıklı 5. maddesinde yer verilen bayi ve "corner"ın yeniden satış fiyatının İstanbul Giyim Sanayi Ticaret A.Ş. tarafından belirlenmesini sağlamaya yönelik düzenlemenin, sözleşmeyi 1997/4 sayılı Tebliğ'in kapsamı dışına çıkarttığı tespit edilmiştir. Satıcının müşterilerine uygulayacağı fiyatın sağlayıcı tarafından belirlenmesi; 4054 sayılı Kanun'un 4/2. maddesi (a) bendinde yasaklanan "mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının ... tespit edilmesi" şeklindeki hükmüne uygunluk gösterdiği gibi, 1997/4 sayılı Tebliğ ve diğer tebliğler ile muafiyet tanınan kısıtlamalar arasında da yer almamaktadır. Bir başka deyişle, gerek Kanun gerekse grup muafiyeti tebliğleri, teşebbüsler arası rekabetin en önemli boyutu olan fiyatın sağlayıcı tarafından belirlenmesine izin vermemektedir.

Bu noktada önemli olan husus, bu dosya açısından dikey fiyat tespitinin Kanun'un 16. maddesinin son fıkrasında belirtilen "açık ihlal" kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceğidir. Özellikle markalar arası rekabetin yoğun olduğu ve konsantrasyon düzeyi düşük pazar yapısına sahip sektörde, dikey fiyat tespitinin -pazardaki rekabetin engellenmesi açısından yatay fiyat tespiti ile olan önemli nitelik farkları da göz önünde bulundurulduğunda- açık ihlal olarak değerlendirilemeyeceği sonucuna varılmıştır.

Yukarıda yer verilen bilgiler ışığında; İstanbul Giyim Sanayi Ticaret A.Ş. tarafından imzalanan bayilik sözleşmesinin; "Emteaların Perakende Satış Fiyatı" başlıklı beşinci maddesinin, sözleşme metninden çıkarılması ya da bayi ve "corner"ların istenilen fiyattan emtia satma konusunda serbest bırakılmalarını temin edecek şekilde yeniden düzenlenmesi halinde, 1997/4 sayılı Tebliğ kapsamında değerlendirilebileceği kanaatine ulaşılmıştır.

2.3. Anlaşmanın Süresi İçinde Bildirilmesi

4054 sayılı Kanun'un Geçici 2. maddesi uyarınca düzenlenen Rekabet Kurumu Teşkilatının Oluşturulmasından Sonra Teşebbüs Birliklerinin 4054 Sayılı Kanun'dan Doğan Hak ve Yükümlüklerine İlişkin 1997/6 sayılı Tebliğ'in "Mevcut Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararların Bildirimi" başlıklı 3. maddesi "Teşebbüslerin, 5.11.1997 tarihinde var olan 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamındaki her türlü anlaşma ve uyumlu eylemleri ile teşebbüs birliklerinin kararları da, 5.11.1997 tarihinden başlayarak en geç altı ay içinde Kurulumuza bildirilecektir." şeklindedir.

Aynı Tebliğ'in 6. maddesinin (b) bendinde ise; "Grup muafiyeti tebliğlerinde öngörülen koşullara uygun olmayan anlaşma, uyumlu eylem ve kararlardan; 5.11.1997 tarihinden önce yapılmış ve var olan anlaşma, uyumlu eylem ve kararların bu tarihten itibaren 6 ay içinde; 5.11.1997 tarihinde sonra yapılacak anlaşma, uyumlu eylem ve kararların ise yaptıkları tarihten itibaren bir ay içinde ya grup muafiyet tebliğlerinde öngörülen koşullara uygun hale getirilmeleri; ya da bu koşullara uygun hale getirilip grup muafiyetlerinden yararlanılması düşünülüyor ve Kanun'un 5. maddesindeki koşulları taşıdığına inanılıyorsa ferdi muafiyetten yararlanılmak üzere aynı süreler içinde Kurulumuza bildirilmesi zorunludur." hükmüne yer verilmiştir.

İstanbul Giyim Sanayi Ticaret A.Ş.'nin bayileri ve "corner"ları ile yapmış olduğu tek elden satın alma anlaşması niteliğinde olan sözleşmeler, söz konusu altı aylık sürenin sona erdiği 5.5.1998 tarihine kadar bildirilmemiştir. Bayilik Sözleşmeleri, yukarıdaki bölümlerde açıklandığı üzere 5. maddesinde yeniden satış fiyatının belirlenmesine ilişkin düzenleme içermesi nedeniyle, 1997/4 sayılı Tebliğ kapsamında değildir. Dolayısıyla sözleşmelerin 1997/6 sayılı Tebliğ'in yukarıda yer verilen hükümleri gereğince, 5.5.1998 tarihine kadar Kurul'a bildirilmesi ya da 1997/4 sayılı Tebliğ'e uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Ancak İstanbul Giyim Sanayi Ticaret A.Ş. tarafından bayilik sözleşmeleri anılan Tebliğ'e uygun hale getirilmemiş; sözleşmeler, bu haliyle bildirim tabii olmasına rağmen, süresi içinde bildirilmemiştir.

İ- SONUÇ

Yukarıda yer verilen bilgiler ışığında,

- "bildirime konu sağlayıcı İstanbul Giyim Sanayi Ticaret A.Ş. ile bayi ve "corner"ları arasında imzalanan yeniden satıcılık sözleşmelerinin;
 - 1. maddesinin 2. paragrafında, yalnızca sağlayıcıdan alınan malların satışının yapılması;
 - 2. maddesinin (c) bendinde, standart mağaza dekorasyonunu uygulama zorunluluğu ve (g) bendinde başka firmalardan satın alınan malların satılmaması;
 - 5. maddesinde, sağlayıcının belirlediği fiyattan satış yapılması
- öngörüldüğünden söz konusu sözleşmeye menfi tespit belgesi verilemeyeceğine OYBİRLİĞİ ile,
- ilgili sözleşmenin, bildirim yükümlülüğü olan bir anlaşma olduğuna ve 1997/4 sayılı Tebliğ kapsamına girmediğine OYBİRLİĞİ ile,

- 1997/2 ve 1997/6 sayılı Tebliğ ile öngörülen bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemiş olması nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin (c) bendi uyarınca İstanbul Giyim Sanayi Ticaret A.Ş.'ye 400.000.000 TL. idari para cezası verilmesine; 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin 3. fıkrası gereğince adı geçen teşebbüsün o tarihte sorumluluğu bulunan Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa ADANIR'a, Yönetim Kurulu Başkan Vekili Gülsün TALU'ya ve Semra ADANIR, Nursel ADANIR, Neyyire OĞUR, Gülşen GÖKÇİMEN, Ali Fethi AĞRALI, Müjgan ÇAKUŞ'dan oluşan yönetim kurulu üyelerinin herbirine ayrı ayrı, Rekabet Hukuku'nun ülkemizde yeni gelişen bir hukuk dalı olması, inceleme konusu sözleşmenin dikey bir anlaşma olması, sektörün rekabete açık bir sektör olması ve sözleşmenin satış fiyatının belirlenmesinden kaynaklanan olumsuz etkilerinin pazarda çok hissedilmemesi sebebiyle %5 oranında (20.000.000 TL.) olmak üzere ayrıca para cezası uygulanmasına OYÇOKLUĞU ile,

- Bayi ve "corner" sözleşmelerinin "Emteaların Perakende Satış Fiyatı" başlıklı 5. maddesinin yeniden düzenlenmesi ya da tamamen sözleşmeden çıkarılması, hüküm yeniden düzenlenecekse, yapılan düzenlemenin "gerek sezonda gerekse sezon sonunda bayiler istedikleri fiyattan emtia satma konusunda serbesttirler" şeklinde olması şartıyla, 1997/4 sayılı Tebliğ çerçevesinde grup muafiyetinden yararlanabileceğine,

- öngörülen koşulların yerine getirilmesi için kararın tebliğinden itibaren ilgili teşebbüse 60 gün süre verilmesine; bu süre içerisinde aykırılığın giderildiğinin Kurumumuza tevsik edilmesine;

- aksi takdirde 4054 sayılı Kanun'un 56. maddesi uyarınca sözleşmelerin geçersiz olacağına, Kurulumuzca öngörülen düzeltmeler yapılmadan uygulamaya devam edilmesi halinde haklarında soruşturma açılacağına ve aynı Kanun'un 16. ve 17. maddeleri uyarınca işlem yapılacağına ilgili teşebbüse bildirilmesine;

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir

KARŞI OY GEREKÇESİ

Rekabet Kurulu'nun 19.10.1999 gün ve 99-48/526-331sayılı kararın," bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesinden dolayı uygulanan para cezasına " ilişkin hüküm fıkrasına aşağıda sunduğumuz nedenlerle katılmıyoruz:

Bildirim yükümlülüğüne konu anlaşmanın rekabet ihlali içerdiği belirlenen hükümleri, rekabet ortamına yansımamış ve eylem niteliğine dönüşmemiştir. Rekabet ortamına olumsuz yansımaları ve etkileri söz konusu olmayan bir anlaşmaya, soyut varlığına dayanarak ,4054 sayılı yasanın 16 ncı maddesinin 3 üncü fıkrasına göre yaptırım uygulamak anılan yasanın 4 üncü maddesinin konuluş amacına aykırı düşmektedir.

Gerçekten, 4054 sayılı yasanın 4 üncü maddesinin gerekçesi, soyut bir anlaşmanın varlığını değil, rekabeti engelleyici, kısıtlayıcı veya bozucu bir uygulamanın, eylemin yasaklanmasını öngörmektedir. Maddenin yazılış biçimi de, " anlaşma ve eylemi" birlikte değerlendirmiştir.

Rekabet düzenini ve ortamını, eyleme dönüşerek olumsuz etkilemesi söz konusu olmayan bir anlaşmadan dolayı bildirim yükümlülüğünün doğmadığı görüşü ile çoğunluk kararına katılmıyoruz.

Kubilay ATASAYAR
Rekabet Kurulu Üyesi

İsmet CANTÜRK
Rekabet Kurulu Üyesi